

บทที่ ๑๕

ข้าราชการพลเรือนประเภทอื่น

ระเบียบข้าราชการพลเรือนที่กล่าวมาแล้วในบทต้น ๆ ก่อนหน้านี้ เป็นระเบียบข้าราชการพลเรือนที่ใช้เฉพาะกับข้าราชการพลเรือนสามัญเท่านั้น ความจริงแล้วข้าราชการพลเรือนมิได้มีเพียงประเภทสามัญประเภทเดียว แต่ยังมีข้าราชการพลเรือนประเภทอื่นอีกด้วย ได้แก่ ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ และข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษ ข้าราชการพลเรือนประเภทอื่นดังกล่าวนี้ มีระเบียบอย่างไร โดยทั่วไปอาจกล่าวได้ว่ามีระเบียบที่ใช้เช่นเดียวกับข้าราชการพลเรือนสามัญ แต่มีรายละเอียดปลีกย่อย หรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในบางเรื่องแตกต่างออกไปมากบ้างน้อยบ้างตามความจำเป็นของข้าราชการพลเรือนแต่ละกลุ่ม ซึ่งจุดนี้คือเหตุผลที่ทำให้มีการจำแนกข้าราชการพลเรือนออกเป็นประเภทต่าง ๆ หลายประเภท หลวงสุขุมนิยประดิษฐ์ เลขานุการ ก.พ.คนแรก ได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า การแยกข้าราชการพลเรือนเป็นประเภทต่าง ๆ นี้ ก็เพื่อประโยชน์ในการกำหนดวิธีการบรรจุ แต่งตั้ง เลื่อนขั้นเงินเดือน สอบสวนพิจารณาลงโทษ และการออกจากราชการให้เหมาะสมแก่ข้าราชการประเภทนั้น ๆ^๑ ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นวัตถุประสงค์หรือความจำเป็นที่จะต้องแยกข้าราชการพลเรือนเป็นหลายประเภทได้อย่างดี

ข้าราชการพลเรือนในพระองค์

ได้แก่ ข้าราชการพลเรือนในสังกัดสำนักพระราชเลขานุการและสำนักพระราชวัง ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ราชการเกี่ยวข้องโดยตรงกับองค์พระมหากษัตริย์ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ มิได้บัญญัติรายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบของข้าราชการพลเรือนกลุ่มนี้ไว้เหมือนอย่างข้าราชการพลเรือนสามัญ แต่ได้กำหนดเป็นหลักการว่าให้ใช้ระเบียบข้าราชการพลเรือนสามัญ แต่ทั้งนี้จะต้องอยู่ภายใต้บังคับของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และการจะกำหนดระเบียบให้แตกต่างไปจากระเบียบข้าราชการพลเรือนสามัญให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ดังปรากฏตามมาตรา ๑๓๑ บัญญัติว่า

“ภายใต้บังคับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การกำหนดตำแหน่ง การให้ได้รับเงินเดือน การบรรจุ การแต่งตั้ง การเลื่อนขั้นเงินเดือน วินัยและการรักษาวินัย

การออกจากราชการ การร้องทุกข์ และการอุทธรณ์ของข้าราชการพลเรือนในพระองค์ให้เป็นไปในลักษณะ ๓ เว้นแต่จะได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดไว้เป็นพิเศษ”

ในปัจจุบันนี้ได้มีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในพระองค์ พ.ศ. ๒๕๓๕^๒ กำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดตำแหน่ง การให้ได้รับเงินเดือน การบรรจุแต่งตั้ง การเลื่อนขั้นเงินเดือน วินัยและการรักษาวินัย การร้องทุกข์ และการอุทธรณ์ของข้าราชการพลเรือนในพระองค์ให้แตกต่างไปจากข้าราชการพลเรือนสามัญ ดังนั้นระเบียบในเรื่องต่างๆ ดังกล่าวของข้าราชการพลเรือนในพระองค์จึงแตกต่างไปจากระเบียบข้าราชการพลเรือนสามัญในหลายประการ กล่าวคือ

๑. การกำหนดตำแหน่ง

ได้กำหนดตำแหน่งข้าราชการพลเรือนในพระองค์ ได้แก่ ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนในสังกัดสำนักพระราชวังและสำนักราชเลขาธิการ ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับงานในพระองค์พระมหากษัตริย์ ดังต่อไปนี้คือ เจ้าหน้าที่งานในพระองค์ เจ้าหน้าที่งานในพระองค์ เจ้าหน้าที่บริหารงานในพระองค์ หัวหน้าหมวด หัวหน้าแผนก หัวหน้างาน หัวหน้าฝ่าย ผู้อำนวยการกอง ผู้ช่วยเลขาธิการพระราชวัง ผู้ช่วยราชเลขาธิการ รองเลขาธิการพระราชวัง รองราชเลขาธิการ เลขาธิการพระราชวัง ราชเลขาธิการ และตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่ง ก.พ.กำหนดเทียบกับตำแหน่งดังกล่าว

ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนในพระองค์ตำแหน่งใด จะมีในส่วนราชการใด จำนวนเท่าใด ให้เป็นไปตามที่ ก.พ.กำหนด และให้ ก.พ.กำหนดด้วยว่าตำแหน่งใดเป็นตำแหน่งประเภททั่วไป ตำแหน่งประเภทวิชาชีพเฉพาะ หรือเชี่ยวชาญเฉพาะ และตำแหน่งประเภทบริหารระดับสูงหรือบริหารระดับกลาง ตามมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕^๓

๒. การให้ได้รับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง

ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ให้ได้รับเงินเดือนตามตำแหน่งตามบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนท้ายพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังต่อไปนี้^๔

- (๑) เจ้าหน้าที่งานในพระองค์หรือเทียบเท่า ให้ได้รับเงินเดือนอันดับ ๑ ถึง อันดับ ๓
- (๒) เจ้าหน้าที่งานในพระองค์หรือเทียบเท่า ให้ได้รับเงินเดือนอันดับ ๒ ถึง อันดับ ๔
- (๓) เจ้าหน้าที่บริหารงานในพระองค์หรือเทียบเท่า ให้ได้รับเงินเดือนอันดับ ๓ ถึง อันดับ ๕
- (๔) หัวหน้าหมวดหรือเทียบเท่า ให้ได้รับเงินเดือนอันดับ ๔
- (๕) หัวหน้าแผนกหรือเทียบเท่า ให้ได้รับเงินเดือนอันดับ ๕

- (๖) หัวหน้างานหรือเทียบเท่า ให้ได้รับเงินเดือนอันดับ ๖
- (๗) หัวหน้าฝ่ายหรือเทียบเท่า ให้ได้รับเงินเดือนอันดับ ๗
- (๘) ผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่า ให้ได้รับเงินเดือนอันดับ ๘
- (๙) ผู้ช่วยเลขาธิการพระราชวัง ผู้ช่วยราชเลขาธิการหรือเทียบเท่า ให้ได้รับเงินเดือนอันดับ ๙
- (๑๐) รองเลขาธิการพระราชวัง รองราชเลขาธิการหรือเทียบเท่า ให้ได้รับเงินเดือนอันดับ ๑๐

(๑๑) เลขาธิการพระราชวัง ราชเลขาธิการ ให้ได้รับเงินเดือนอันดับ ๑๑

การให้ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ได้รับเงินเดือนตามตำแหน่งดังกล่าว (๑)-(๑๑) และการให้ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ผู้ดำรงตำแหน่งที่ ก.พ.กำหนดเป็นตำแหน่งประเภทวิชาชีพเฉพาะหรือเชี่ยวชาญเฉพาะ และตำแหน่งประเภทบริหารระดับสูงหรือบริหารระดับกลางได้รับเงินประจำตำแหน่งให้เป็นไปตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยอนุโลม^๕ กล่าวคือ เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกากำหนดตำแหน่งว่าตำแหน่งใดเป็นตำแหน่งประเภทวิชาชีพเฉพาะหรือเชี่ยวชาญเฉพาะ และประเภทบริหารระดับสูงหรือบริหารระดับกลาง และเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ.

๓. คุณสมบัติ

ผู้ที่เข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนในพระองค์ต้องมีคุณสมบัติทั่วไป หรือได้รับการยกเว้นในกรณีที่ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ และมีคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ตำแหน่งเจ้าหน้าที่งานในพระองค์หรือเทียบเท่า ต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถตามที่ อ.ก.พ.สำนักพระราชวัง หรือ อ.ก.พ.สำนักราชเลขาธิการกำหนด

(๒) ตำแหน่งเจ้าพนักงานในพระองค์หรือเทียบเท่า ต้องเป็นผู้ได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค หรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้ ในสาขาวิชาที่ อ.ก.พ.สำนักพระราชวัง หรือ อ.ก.พ.สำนักราชเลขาธิการกำหนด

(๓) ตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานในพระองค์หรือเทียบเท่า ต้องเป็นผู้ได้รับปริญญาหรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้ในสาขาวิชาที่ อ.ก.พ.สำนักพระราชวัง หรือ อ.ก.พ.สำนักราชเลขาธิการกำหนด

(๔) ตำแหน่งหัวหน้าหมวดหรือเทียบเท่า ต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถตามที่ อ.ก.พ.สำนักพระราชวัง หรือ อ.ก.พ.สำนักราชเลขาธิการกำหนด

(๕) ตำแหน่งอื่นนอกจากที่กำหนดไว้ใน (๑) (๒) (๓) และ (๔) ให้เป็นไปตามที่ ก.พ. กำหนด^๖

๔. การบรรจุและแต่งตั้ง และผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง และการทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ

การบรรจุบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนในพระองค์และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตั้งแต่หัวหน้าหมวดหรือเทียบเท่าลงมา ให้บรรจุและแต่งตั้งจากผู้ที่ได้รับคัดเลือกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ อ.ก.พ.สำนักพระราชวัง หรือ อ.ก.พ.สำนักราชเลขาธิการกำหนด^๗

ส่วนการบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนในพระองค์ให้ดำรงตำแหน่ง ให้ผู้อำนาจดังต่อไปนี้เป็นผู้สั่งบรรจุและแต่งตั้ง

(๑) การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการพระราชวังและราชเลขาธิการ ให้นายกรัฐมนตรีในตำแหน่งบังคับบัญชาสำนักพระราชวังและสำนักราชเลขาธิการเป็นผู้สั่งบรรจุและนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

(๒) การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองเลขาธิการพระราชวัง รองราชเลขาธิการ ผู้ช่วยเลขาธิการพระราชวัง ผู้ช่วยราชเลขาธิการ หรือเทียบเท่าให้นายกรัฐมนตรีในตำแหน่งบังคับบัญชา สำนักพระราชวังและสำนักราชเลขาธิการ เป็นผู้สั่งบรรจุ และให้เลขาธิการพระราชวังหรือราชเลขาธิการ แล้วแต่กรณี นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

(๓) การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกอง หัวหน้าฝ่าย หัวหน้างาน หรือเทียบเท่า ให้เลขาธิการพระราชวังหรือราชเลขาธิการ แล้วแต่กรณี เป็นผู้สั่งบรรจุและแต่งตั้งโดยพระบรมราชานุมัติ

(๔) การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตั้งแต่หัวหน้าแผนกหรือเทียบเท่าลงมา ให้เลขาธิการพระราชวังหรือราชเลขาธิการ แล้วแต่กรณี เป็นผู้ที่มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง^๘

สำหรับการทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการของผู้ที่ได้รับการบรรจุเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนในพระองค์และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ให้ผู้นั้นทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการในตำแหน่งนั้น ตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยอนุโลม กล่าวคือ ทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการเช่นเดียวกับข้าราชการพลเรือนสามัญในหลักเกณฑ์และวิธีการเดียวกัน เว้นแต่กำหนดเวลาทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามที่ อ.ก.พ.สำนักพระราชวัง หรือ อ.ก.พ.สำนักราชเลขาธิการกำหนด^๙

๕. การเลื่อนตำแหน่งและการเลื่อนชั้นเงินเดือน

การเลื่อนข้าราชการพลเรือนในพระองค์ชั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้น ให้เลื่อนและแต่งตั้งจากผู้ที่อยู่ในเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) การเลื่อนชั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหมวดหรือเทียบเท่าให้เลื่อนและแต่งตั้งจากผู้ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่งานในพระองค์หรือเทียบเท่ามาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าปี กำหนดเวลาเก้าปีให้ลดเป็นเจ็ดปีสำหรับผู้ได้ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาหรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้ ให้ลดเป็นหกปีสำหรับผู้ได้รับประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพหรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้ ให้ลดเป็นห้าปีสำหรับผู้ได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิคหรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้ ให้ลดเป็นสี่ปีสำหรับผู้ได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้ และให้ลดเป็นสองปีสำหรับผู้ได้รับปริญญาหรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้

(๒) การเลื่อนชั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกหรือเทียบเท่าให้เลื่อนและแต่งตั้งจากผู้ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่งานในพระองค์หรือเทียบเท่ามาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเจ็ดปี กำหนดเวลาเจ็ดปีให้ลดเป็นหกปีสำหรับผู้ได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้ และให้ลดเป็นสี่ปีสำหรับผู้ได้รับปริญญาหรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้ หรือจากผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหมวดหรือเทียบเท่ามาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสองปี

(๓) การเลื่อนชั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้างานหรือเทียบเท่าให้เลื่อนและแต่งตั้งจากผู้ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานในพระองค์หรือเทียบเท่ามาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหกปี กำหนดเวลาหกปีให้ลดเป็นห้าปีสำหรับผู้ได้รับปริญญาตรีหรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้ที่มีหลักสูตรกำหนดระยะเวลาการศึกษาไม่น้อยกว่า ๕ ปี และให้ลดเป็นสี่ปีสำหรับผู้ได้รับปริญญาโทหรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้ หรือจากผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหมวดหรือเทียบเท่ามาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสี่ปีหรือจากผู้ที่ได้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกหรือเทียบเท่ามาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสองปี

(๔) การเลื่อนชั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายหรือเทียบเท่าให้เลื่อนและแต่งตั้งจากผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกหรือเทียบเท่ามาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสี่ปี หรือจากผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้างานหรือเทียบเท่ามาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสองปี

(๕) การเลื่อนชั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่าให้เลื่อนและแต่งตั้งจากผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้างานหรือเทียบเท่ามาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสี่ปี หรือจากผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายหรือเทียบเท่ามาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสองปี

(๖) การเลื่อนชั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยเลขาธิการพระราชวัง ผู้ช่วยราชเลขาธิการหรือเทียบเท่า ให้เลื่อนและแต่งตั้งจากผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายหรือเทียบเท่าแล้ว

เป็นเวลาไม่น้อยกว่าสี่ปี หรือจากผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่ามาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสองปี

(๗) การเลื่อนขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองเลขาธิการพระราชวัง รองราชเลขาธิการหรือเทียบเท่า ให้เลื่อนและตำแหน่งจากผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่ามาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามปี หรือจากผู้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยเลขาธิการพระราชวัง ผู้ช่วยราชเลขาธิการหรือเทียบเท่า แล้วแต่กรณี มาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

(๘) การเลื่อนขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการพระราชวัง ราชเลขาธิการให้เลื่อนและแต่งตั้งจากผู้ดำรงตำแหน่งรองเลขาธิการพระราชวัง รองราชเลขาธิการหรือเทียบเท่า แล้วแต่กรณี มาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

การดำเนินการเพื่อเลื่อนข้าราชการพลเรือนในพระองค์ขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้นตาม (๑) (๒) (๓) และ (๔) ให้ อ.ก.พ.สำนักพระราชวัง หรือ อ.ก.พ.สำนักราชเลขาธิการ เป็นผู้พิจารณา แต่สำหรับ (๓) และ (๔) จะต้องได้รับพระบรมราชานุมัติ

การดำเนินการเพื่อเลื่อนข้าราชการพลเรือนในพระองค์ขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้นตาม (๕) (๖) และ (๗) ให้เลขาธิการพระราชวังหรือราชเลขาธิการ แล้วแต่กรณี นำความกราบบังคมทูลเพื่อขอพระราชทานพระบรมราชานุมัติ

การดำเนินการเพื่อเลื่อนข้าราชการพลเรือนในพระองค์ขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้นตาม (๘) ให้นายกรัฐมนตรีในตำแหน่งบังคับบัญชาสำนักพระราชวังและสำนักราชเลขาธิการ นำความกราบบังคมทูลเพื่อขอพระราชทานพระบรมราชานุมัติ^{๑๐}

ส่วนการเลื่อนขึ้นเงินเดือนของข้าราชการพลเรือนในพระองค์ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับข้าราชการพลเรือนสามัญ ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนในพระองค์เป็นผู้มีอำนาจสั่งเลื่อนขึ้นเงินเดือน และสำหรับการเลื่อนขึ้นเงินเดือนของข้าราชการพลเรือนในพระองค์ตำแหน่งตั้งแต่รองเลขาธิการพระราชวัง รองราชเลขาธิการหรือเทียบเท่าลงมา ให้เลขาธิการพระราชวังหรือราชเลขาธิการ แล้วแต่กรณี เป็นผู้สั่งเลื่อน^{๑๑}

๖. การออกจากราชการ

การออกจากราชการของข้าราชการพลเรือนในพระองค์ให้เป็นไปตามลักษณะ ๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ในอนุโลม เว้นแต่

(๑) การออกจากราชการของข้าราชการพลเรือนในพระองค์ตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่าขึ้นไป ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงมีพระบรมราชโองการให้พ้นจากตำแหน่ง

(๒) ความในมาตรา ๑๑๒ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ มิให้นำมาใช้บังคับแก่ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ กล่าวคือ การต่อเวลาราชการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญที่ต้องออกจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการให้รับราชการต่อไปจะกระทำมิได้นั้นมิให้นำมาใช้บังคับกับข้าราชการพลเรือนในพระองค์ ซึ่งหมายความว่าข้าราชการในพระองค์ที่ครบเกษียณอายุตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ อาจได้รับการต่อเวลาราชการต่อไปได้อีก^{๑๒}

ในกรณีที่เป็นไปตามลักษณะ ๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยอนุโลมนั้น หมายความว่า ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับข้าราชการพลเรือนสามัญ แต่อำนาจหน้าที่ของผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งนั้นให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในพระองค์ ดังได้กล่าวแล้วตาม ข้อ ๔. ข้างต้น^{๑๓}

๗. การบังคับบัญชาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในพระองค์บัญญัติว่า “ให้นำ มาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ มาใช้บังคับแก่ ข้าราชการพลเรือนในพระองค์โดยอนุโลม เว้นแต่ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๒ แห่ง พระราชบัญญัติดังกล่าวให้เป็นอำนาจของเลขาธิการพระราชวังหรือราชเลขาธิการ แล้วแต่ กรณี”^{๑๔} กล่าวคือ ตำแหน่งใดกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินบัญญัติให้เป็น ตำแหน่งบังคับบัญชาข้าราชการพลเรือนในพระองค์ในส่วนราชการใด ในฐานะใด ก็ให้เป็น ไปตามนั้น เว้นแต่ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุให้เป็นอำนาจของเลขาธิการพระราชวังหรือราชเลขา- ธิการแล้วแต่กรณี

๘. กรณีพิเศษเฉพาะราย

การกำหนดตำแหน่ง การให้ได้รับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง การบรรจุ การ แต่งตั้ง การเพิ่มพูนประสิทธิภาพและเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติราชการ วินัยและการ รักษาวินัย การดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ของข้าราชการพลเรือนในพระองค์จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เป็นพิเศษเฉพาะราย โดยมีนายกรัฐมนตรีในตำแหน่งบังคับบัญชาสำนักพระราชวังและสำนักราชเลขาธิการรับสนอง พระบรมราชโองการก็ได้^{๑๕}

ราชการประจำต่างประเทศพิเศษ

โดยปกติทั่วไปแล้ว ตำแหน่งเอกอัครราชทูต กงสุลใหญ่ กงสุล จะแต่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนสามัญสังกัดกระทรวงการต่างประเทศ แต่ตำแหน่งดังกล่าวอาจแต่งตั้งจากข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษก็ได้^{๑๖} ซึ่งเท่ากับว่าตำแหน่งข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษ ได้แก่ เอกอัครราชทูต กงสุลใหญ่ กงสุล และตำแหน่งอื่นที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ในต่างประเทศตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.อาจแต่งตั้งจากข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษด้วย

ข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษ เป็นข้าราชการพลเรือนอีกประเภทหนึ่งที่มีลักษณะกึ่งข้าราชการการเมืองกึ่งข้าราชการประจำ คือ การบรรจุข้าราชการประเภทนี้ กฎหมายเปิดทางให้บรรจุได้ตามเหตุผลทางการเมืองโดยไม่ต้องสอบแข่งขันอย่างการบรรจุข้าราชการพลเรือนสามัญ โดยกฎหมายบัญญัติว่า

“เมื่อมีเหตุผลสมควรในทางการเมือง รัฐมนตรีเจ้าสังกัดจะบรรจุบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติทั่วไป หรือได้รับการยกเว้นในกรณีที่ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๓๐ เข้ารับราชการเป็นข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตามวรรคหนึ่งเป็นกรณีพิเศษ โดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีก็ได้ สำหรับตำแหน่งเอกอัครราชทูตและตำแหน่งเทียบเท่าอธิบดีให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง”^{๑๗}

จากบทบัญญัติดังกล่าว การแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งเอกอัครราชทูต กงสุลใหญ่ และกงสุล เข้ารับราชการเป็นข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษ เป็นกรณีพิเศษ เป็นอำนาจของรัฐมนตรีเจ้าสังกัดโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีตามเหตุผลทางการเมือง

เมื่อได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษแล้วกฎหมายกำหนดให้อยู่ภายใต้ระเบียบข้าราชการพลเรือนเช่นเดียวกับข้าราชการพลเรือนสามัญ เช่น ในเรื่องเกี่ยวกับเงินเดือนที่จะได้รับรวมทั้งเงินประจำตำแหน่ง การบังคับบัญชาตามกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน การเลื่อนขั้นเงินเดือน วินัยและการรักษาวินัย เป็นต้น นอกจากนี้ข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษจะโอนไปหรือกลับเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนประเภทอื่นมิได้^{๑๘}

ลักษณะผสมระหว่างข้าราชการการเมืองกับข้าราชการประจำ จะเห็นได้ในส่วนที่เกี่ยวกับเรื่องการออกจากราชการของข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษ คือ ข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษจะต้องออกจากราชการเมื่อมีอายุครบเกษียณ และตามเหตุผลทางการเมือง โดยกฎหมายระเบียบข้าราชการพลเรือนปัจจุบัน บัญญัติว่า

“ข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษออกจากราชการเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) พ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

(๓) ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีเจ้าสังกัดให้ลาออก

(๔) รัฐมนตรีเจ้าสังกัดมีคำสั่งให้ออกโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี ไม่ว่าจะเป็นการออกโดยมีความผิดหรือไม่มีความผิดก็ตาม ในกรณีที่เป็นการออกจากราชการเพราะกระทำผิดวินัยให้เป็นไปตามลักษณะ ๓ โดยอนุโลม

(๕) คณะรัฐมนตรีที่อนุมัติให้แต่งตั้งออกจากตำแหน่งทั้งคณะ หรือรัฐมนตรีเจ้าสังกัดออกจากตำแหน่ง

(๖) ขาดคุณสมบัติทั่วไปโดยไม่ได้รับการยกเว้นในกรณีที่ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๓๐”^{๑๕}

นอกจากนี้กฎหมายระเบียบข้าราชการพลเรือนปัจจุบันยังบัญญัติห้ามต่ออายุราชการให้กับข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษที่ต้องออกจากราชการเพราะครบเกษียณอายุแล้ว และถ้าในกรณีเป็นข้าราชการตั้งแต่ระดับ ๑๐ ขึ้นไป การออกจากราชการของข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษดังกล่าวให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงมีพระบรมราชโองการให้พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ออกจากราชการด้วย^{๒๐}

โดยสรุปแล้ว ข้าราชการพลเรือนทั้ง ๒ ประเภทที่กล่าวข้างต้น มีระเบียบบางเรื่องเหมือนกับข้าราชการพลเรือนสามัญ แต่ก็มีระเบียบหลายเรื่องที่แตกต่างกันออกไปจากข้าราชการพลเรือนสามัญ ความแตกต่างดังกล่าวนี้ อาจกล่าวได้ว่ามีสาเหตุมาจากความแตกต่างในเรื่องสภาพ ลักษณะ และความจำเป็นของงานซึ่งไม่เหมือนกัน

เชิงอรรถ

^๑ หลวงสุขุมน้อยประดิษฐ์ “การบริหารงานบุคคลในประเทศไทย” วารสารข้าราชการ
ตุลาคม ๒๕๐๐ หน้า ๓๕-๓๖.

^๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๙ ตอนที่ ๑๐๐ วันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๓๕.

^๓ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในพระองค์ พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๓.

^๔ เฟื้องอ้าง, มาตรา ๔.

^๕ เฟื้องอ้าง, มาตรา ๕.

^๖ เฟื้องอ้าง, มาตรา ๖.

^๗ เฟื้องอ้าง, มาตรา ๗.

^๘ เฟื้องอ้าง, มาตรา ๘.

^๙ เฟื้องอ้าง, มาตรา ๙.

^{๑๐} เฟื้องอ้าง, มาตรา ๑๑.

^{๑๑} เฟื้องอ้าง, มาตรา ๑๓.

^{๑๒} เฟื้องอ้าง, มาตรา ๑๒.

^{๑๓} เฟื้องอ้าง, มาตรา ๑๓.

^{๑๔} เฟื้องอ้าง, มาตรา ๑๐.

^{๑๕} เฟื้องอ้าง, มาตรา ๑๔.

^{๑๖} พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๓๒.

^{๑๗} เฟื้องอ้าง, มาตราเดียวกัน.

^{๑๘} เฟื้องอ้าง, มาตราเดียวกัน.

^{๑๙} เฟื้องอ้าง, มาตรา ๑๓๓.

^{๒๐} เฟื้องอ้าง, มาตราเดียวกัน.